

Ergoterapeut i Italien

La terapeuta occupazionale dalla Danimarca

Jeg er blevet opfordret til at skrive om mit ophold i Italien.

Der var engang en ergoterapeut i et lille land mod nord. Det blev meningen, at hun skulle foretage en rejse. Hun pakkede sine kufferter, tog sine børn i hånden og rejste til det store land mod syd. Her ventede der mange spændende og uforudsigelige oplevelser og udfordringer, som hun måtte gennemgå for at komme videre...

Jeg har været ergoterapeut i 15 år. Jeg har været ledende ergoterapeut siden 1.1 1991 i en specialbørnehaven, som tilbyder ergoterapi til ca. 130 børn fordelt på 9 institutioner på Fyn. Da jeg blev ansat, var vi 3 ergoterapeuter, der udelukkende arbejdede med 23 børn i Platanhaven. Nu er vi 15 ergoterapeuter. I 'gamle dage' behandlede vi børnene individuelt 2-3 gange om ugen, nu yder vi primært rådgivning og vejledning overfor pædagoger og forældre og tilrettelægger gruppeaktiviteter for børnene.

Mit arbejde har ændret indhold svarende til næsten 100%. Det har været naturligt og nødvendigt at fokusere på den optimale udnyttelse af vores ressourcer, så omstilling og refleksion har været en stor del af mit arbejde gennem mange år.

I 1999 fik jeg tilbudt et job i et dansk hjælpemiddelfirma, som gerne ville have opbygget en specialafdeling med hjælpemidler til børn. Jeg var i denne forbindelse på udenlandske messer, hvor jeg tog kontakt til forskellige udenlandske firmaer, som indledning til et samarbejde. Jeg valgte at vende tilbage til specialbørnehaven efter et år med mange kontakter og erfaringer rigere. Nogle af disse kontakter udviklede sig til venskaber, så jeg bibeholdt lidt kontakt med denne forretningsverden, som jeg aldrig tidligere havde tænkt kunne være noget for mig.

Efter at have været tilbage i specialbørnehaven i ca. et år, blev jeg en dag ringet op og fik tilbudt et job i et italiensk hjælpemiddelfirma. Direktøren ville gerne omstrukturere og afgive sit ansvar for børnehjælpemidlerne til mig, hvis jeg var interesseret i at flytte til Italien for at arbejde. Jeg havde ikke overvejet at flytte fra Danmark, så det krævede mange overvejelser, før jeg traf en beslutning. Mine to børn på dengang 12 og 8 år syntes, det lød spændende, hvilket var en af forudsætningerne for, at jeg ville overveje det.

Den italienske direktør havde jeg mødt en enkelt gang tidligere, og han kendte en englænder, som jeg også kendte fra det danske hjælpemiddelfirma. Englænderen havde anbefalet italieneren at ringe til mig, og så gjorde han det.

For bedre at kunne træffe et valg fik jeg tilbudt en uges ophold på hotel med alt betalt for at tale med direktøren og se firmaet med henblik på at afklare, om vi havde lyst til at arbejde sammen. Så jeg tog til Italien en uge i december 2001 midt i julekalender, ønskesedler og risengrød.

Jeg landede i mørket en sen aften i Bologna i store snemængder. Eventyret var begyndt. Jeg blev hentet af direktøren og kørt til Reggio Emilia, hvor jeg blev installeret på et hotel. Næste morgen blev jeg hentet og kørt til firmaet. Det var en meget speciel oplevelse at se firmaets husfacade 'live' for første gang.

Er det her virkeligt...?

Jeg blev vist rundt og vist frem og hilste på rigtig, rigtig mange mennesker. Firmaet består af hovedsædet i Reggio Emilia, hvor der er kontor og 4 butikker. Jeg var i den største butik, hvor kontoret ligger. Firmaet har afdelinger fordelt over det meste af Italien. Disse afdelinger er en slags butikker, hvor personer kommer og afprøver hjælpemidler. Når man har brug for et hjælpemiddel i Italien, skriver en læge en recept på, hvilken type hjælpemiddel man har brug for efter forskellige kategorier. Borgerne kan så selv opsøge forskellige firmaer og forretninger og afprøve og udvælge det hjælpemiddel, de foretrækker. De afleverer "recepten" til hjælpemiddelfirmaet, som sender den til en kommunal instans, der forestår betalingen. Hvis borgeren foretrækker et dyrere hjælpemiddel end lægen har foreskrevet, kan de selv betale differencen. Dette system kræver, at lægerne har et indgående kendskab til hjælpemidler, og at de er gode til at vurdere, hvilke behov den enkelte borger har. De skal jo faktisk være gode til at lave aktivitetsanalyser og til at vurdere det enkelte menneskes mulighed for at udføre daglige gøremål, som har betydning for vedkommende. Men også i Italien har lægerne andre forcer end at udføre ergoterapeutiske analyser, og derfor forekommer det ofte, at borgernes behov tilgodeses bedre ved andre hjælpemidler end dem, lægen har foreslået. Derfor er det vigtigt med velkvalificeret personale i disse hjælpemiddelforretninger.

Jeg havde været i forretningen under to timer, da jeg første gang blev bedt om at hjælpe ved en afprøvning af en kørestol til en voksen mand. Det faktum, at jeg ikke har erfaring med voksne, gjorde ingenting, for jeg var jo 'la terapeuta occupazionale dalla Danimarca'. Det blev et meget rammende billede på mine mangeartede arbejdsopgaver i Italien.

Her er en chance. Livet giver dig en mulighed for læring. Tør du prøve det usikre eller vil du hellere stå med fast grund under fødderne? Du kan jo altid hoppe over på den anden isflage, hvis denne her ikke kan drive så længe. "Okay" sagde ergoterapeuten og trådte ud på den første isflage.

En af dagene skulle hele firmaet mødes på direktørens private landsted. Medarbejdere fra alle afdelingerne i hele Italien kom rejsende til for at holde stormøde, hvor hovedpunktet var et oplæg fra ... en dansk ergoterapeut. Vi kørte ud til landstedet, der rummede varelager, privat bolig i flere planer fordelt på mange kvadratmeter til tre generationer i familiedynastiet, kæmpestort haveanlæg, heste, voliérer samt fritidsinteresserne: motorcykler og

sportsvogne. Her skulle min debut foregå i et koldt (rigtig koldt, fordi mængden af sne og kulde var atypisk) meget hyggeligt kæmpe-lysthus med ild i den åbne pejs. Der blev oversat og videofilmet, der blev lyttet og kommenteret, der blev smilet og grinet og mine sommerfugle i maven fløj efterhånden ud i det fri.

Efter en dejlig uge fik jeg meget lyst til at prøve at være en del af deres arbejdsplads. Så jeg da jeg landede 4 dage før jul i Danmark, var det med helt nye perspektiver i tankerne. Der var rigtig mange "hvad nu hvis'er" og kunsten var som så ofte i livet at prøve at lade tingene ske i den rækkefølge, de kommer.

Nu måtte ergoterapeuten forberede sig til rejsen. Der var mange nødvendige gøremål både privat og arbejdsmæssigt. Overvejelserne var mange. Opbakningen fra de nærmeste var der, forståelsen fra vennerne og familien var der, bekymringen fra børnenes bedsteforældre var der, orloven fra arbejdspladsen var der. Der var i det hele taget rigtig mange ting, der var der i den periode. Ergoterapeuten vidste med sit hjerte, at dette var én af de tinge, hun blev nødt til at gøre for ikke at sidde med sine børnebørn om mange år og fortælle: "Der var engang, jeg midt i livet fik en chance, som jeg ikke turde tage imod". Hun tænkte også som så: jeg har vel fået denne chance, fordi jeg kan lære noget af den, som jeg skal bruge senere i mit liv.

I den følgende tid var der livlig dialog over nettet og pr. telefon mellem Danmark og Italien. Vi aftalte, at jeg skulle starte med at arbejde i firmaet i foråret 2002. Så der var brug for italiensk for begyndere, og det kunne en ægte italiener fra børnenes fritter klare. Han gav differentieret hjemmeundervisning med rigtig stor aldersspredning: eleverne var børn, mor og kommende ung pige i huset. Ciao!

I midten af marts det år drog familien afsted med store kufferter og ditto forventninger. Ergoterapeuten holdt først en dejlig ferie, hvor der blev kørt mange kilometer langs floden Po, bjergkæden Appenninerne, til Middelhavet og gamle pittoreske byer på den tørre Po slette i det skønne Norditalien. Men så kom tiden, da ergoterapeuten måtte begynde hverdagen i det fremmede. Noget af det første, der skulle ske var, at de to børn skulle indskrives i den lokale folkeskole. Det var en spændende oplevelse. Skoleinspektøren kunne hverken tale engelsk, tysk eller fransk og ergoterapeutens italienske bestod af andre sætninger end dem, der var nødvendige på skolen. Der blev ringet til den hjemlige folkeskole for at få faxet dokumentation for dansk skolegang, der blev ringet til den italienske skoleinspektørs datter, som kunne lidt engelsk, der blev fundet en enkelt lærer, som kunne lidt mere engelsk og til sidst var ergoterapeuten næsten sikker på, hvad de havde aftalt. Børnene var fortrøstningsfulde og modige og startede deres nye skolegang med klare øjne. Den yngste skulle blandt andet have engelsk, gange og dividere og gå i 2. klasse og ikke i første klasse som hjemme i Danmark. Den ældste fik fransk med lærerens tydelige italienske accent og flere andre nye fag.

Da ergoterapeuten gik fra skolen den første dag, tænkte hun: "Hvad er det her egentlig for noget?" Dørene blev låst, og der var ikke håndtag på ydersiden, hvilket dog virkede betryggende, for så var der da ikke nogen, der kunne komme og tage hendes dyrebare

guldklumper. Da børnene havde fri, var det et par glade, afklarede ansigter, der mødte hende og så tænkte hun: "Det er vist noget godt noget, det her."

Direktøren og jeg havde aftalt, at jeg skulle arbejde med teambuilding, hjælpe ved afprøvninger, rejse rundt til hjælpemiddelbutikkerne i de forskellige regioner og undersøge, hvordan de kunne støttes med rådgivning og undervisning. Mine uger blev efterhånden tæt pakkede med opgaver og rejseaktivitet. Jeg var med ude i en landsby for omrejsende folk, hvor vi skulle tilpasse en elektrisk kørestol til en mand og hvor hønsene flyttede sig dovent, når vi gik forbi. Jeg var med til at slæbe kørestole og ståstativer med op på 3. og 4. sal i meget beskedne lejlighedskomplekser, til familier med børn, der aldrig kom ud, fordi det ikke var muligt at få kørestolene ned af trapperne. Jeg skramlede rundt med kørestole og specialstole i Genovas brostensbelagte stræder, fordi man ikke kunne parkere tæt på. Jeg var med til at foretage afstøbninger til specialtilpassede skalstole og bandager. Jeg havde en slags ambulans åbent hus, hvor der kom forældre med deres børn, som de gerne ville have mig til at undersøge og få vejledning til spisning og siddestillinger.

Der voksede en idé frem: foredrag for terapeuter, læger, tale-høre-pædagoger, forældre til børn og voksne med handicap. Dét var der brug for! Og det lavede jeg så.

I min kalender for den periode står der: Reggio Emilia, Bologna, Rom, Firenze, Brescia, Milano, Parma, Pordenone, Portogruaro, Càorle, Venezia, Cremona, Ascoli Piceno, Porto Potenza, Rovigo, Padova, Genova, Savona, Portofino, Corregio, Bari. Og mange af navnene står der flere gange...

Mine foredrag kom til at handle om tidlig intervention, etik, kommunikation, samarbejde med forældre, meningsfulde aktiviteter, brug af hjælpemidler, leg, at følge barnets initiativ, totalkommunikation og orofaciale problemstillinger.

"Enabling activities for children with disabilities."

Foredragene blev krydret med digte og anekdoter fra det virkelige liv, videoklip fra mit arbejde, overheads og praktiske øvelser. Det blev en blanding af personlige erfaringer, viden og holdninger som ergoterapeut og som kvinde, mor, dansker og menneske i udvikling.

Jeg holdt mellem 4 og 8 foredrag om ugen. Der kom mellem 10 og 100 tilhørere til hvert foredrag. Jeg var på hospitaler og institutioner. Jeg var gæsteunderviser på det italienske Bobath kursus. Jeg var i private hjem og foretog afprøvninger af hjælpemidler. Jeg var på rehabmesse som medarbejder i firmaet. Jeg blev præsenteret for overlæger, hospitalsdirektører, fagpersoner og forældre i en sand strøm. Jeg skrev autografer og kursusbeviser og trykkede hundredvis af mennesker i hænderne.

Jeg holdt foredragene på engelsk efter en kort indledning på italiensk, derefter oversatte en af mine kolleger fra firmaet til italiensk undervejs.

I Italien starter de første skoler for ergoterapi i disse år. Der er ganske få ergoterapeuter, som først er uddannet som fysioterapeut, og derefter tager en efteruddannelse, eller udenlandsk uddannede ergoterapeuter i Italien. Blandt andet derfor er der ikke speciel fokus på aktiviteter og hjælpemidlers relation til udførelsen af daglige aktiviteter.

Når ergoterapeuten sådan rejste ud i det store støvleland, var børnene hjemme med den unge au-pair-pige. Om aftenen måtte ergoterapeuten sætte sig med ordbogen og finde ud af at besvare og skrive beskeder i børnenes kontaktbøger til skolen. Det kunne godt tage sin tid at skrive: "Skal han have madpakke med på udflugten?" og sådan fandt hun for eksempel ud af, at madpakker slet ikke er noget, man bruger i Italien... ikke lige i Montecchio Emilia i hvert fald. Andre gange skulle sedler tydes og indeholdt f.eks. oplysninger om en forestående idrætsdag i nabokommunen, som den yngste var velkommen til at deltage i sammen med sine klassekammerater, hvis jeg gav tilladelse.

Ergoterapeuten gik på cafe eller restaurant med sine kolleger hver dag til frokost og smagte talrige specialiteter. På sine ture til de forskellige regioner blev hun bispist med hver regions nationalret, som med stolthed af de lokale blev præsenteret som mere sublim end nogen anden egnsret i det ganske land.

Vi oplevede en fantastisk gæstfrihed. Vi blev inviteret til bryllup med det hele: i kirke, privat reception og 9 retters middag på restaurant. Vi blev inviteret på weekend af en læge, som havde hørt det første kvarter af mit foredrag, hvorefter hun sagde: "Hvad skal du lave næste weekend? Jeg synes du skal komme og besøge mig og min familie, og tage dine børn med!". Vi blev inviteret med til en familiemiddag på vingård hos en af mine kolleger, hvor vinmarkerne og vinkælderen blev besøgt efter en udsøgt middag. Jeg blev vist rundt i Rom fra 24.00 - 02.00 af en indfødt romer, der vandrede rundt og fortalte om sin barndom og ungdomsoplevelser, hvor han var kravlet gennem hegnet ned til Forum Romanum og havde røget sine første cigaretter, hvor de hemmelige smutveje er, hvordan man får en lejlighed midt i Rom og hvordan han drømte om at blive viet i den smukkeste kirke med sin søde kæreste. Vi fik oplevet Venedig med en ægte kender – en tidligere indbygger. Vi spiste på caféen hvor alle venezianere helst spiser til frokost, så de små smøger, man aldrig ville opdage som turist og vi fik fortællinger om det ægte liv i den legendariske by. Mine børn blev inviteret med til fødselsdage, og blev inddraget som en naturlig del af de andres kammeratskab. De blev hurtigt kendte i den by, vi boede i og folk råbte "Ciao!" allerede efter få dage. Min søn blev så god til sproget, at han begyndte at tale i søvne på italiensk! Han lærte også at skrive sammenhængende skrift, men som han sagde, da jeg spurgte, hvad han havde skrevet: "det ved jeg ikke, det er jo italiensk!" Min datter blev anset for at være meget lyshåret, hvilket hun syntes var en vældig fordel... også om eftermiddagene på iscaféerne, hvor de unge mødes. Begge børnene fulgte undervisningen i alle timer og i alle fag og jeg var til samtaler med lærerne ligesom de andre forældre, hvor jeg labbede alle roserne om mine børn i mig. Både min søn og datter fik gode og ægte venskaber.

Da kom tiden, hvor ergoterapeuten måtte gøre op med sig selv, hvad hun skulle vælge. Børnene prøvede at overtale hende: "Bare ½ år til?" "Bare to måneder til?" Direktøren prøvede at lokke med huse ud til Adriaterhavet i det rige nord eller det varme syd. Han fremhævede alle fordelene ved Italien. Han var indstillet på at støtte på alle måder, hvis hun ville blive i firmaet bare et eller to år.

Men i ergoterapeutens hjerte var der vokset en klar følelse frem. Følelsen af at have sine

rødder i Danmark. Desuden var der jo telefonregninger til Danmark, som nåede summer, for hvilke der kunne være købt adskillige returbilletter til Italien.

Så dagen oprandt, hvor der blev taget vemodig og tårevædet afsked. Der blev givet knus og gaver og bluser med klassebillede til den yngste. Der blev holdt afskedsparty for den ældste med grin og gråd og gaver. Og der blev sunket en hel del klumper i de tre halse.

Ergoterapeuten pakkede med stor respekt for sine modige og stærke børn det italienske eventyr sammen og rejste tilbage til det lille land mod nord, hvor hun hørte hjemme.

Og det er ganske vist en helt sandfærdig historie!

Her sluttede den oprindelige historie.

Men som det ofte går, kan virkeligheden vise sig at blive mere fantastisk end fantasien kan forestille sig, og der skete ting og sager, der egner sig til at blive medtaget i denne fortælling.

Jeg som aldrig har tænkt på at blive selvstændig, jeg som er så glad for mit arbejde gennem mange år i specialbørnehaven i den by, hvor jeg bor, – jeg af alle mennesker begyndte oftere og oftere at drømme om at starte et lille firma med specielle og gode hjælpemidler, som jeg kunne stå helt inde for som det menneske, jeg er. Flere udenlandske leverandører og producenter spurgte mig, om ikke jeg hellere selv ville være forhandler end at henvise til firmaer, når de havde brug for en dansk forhandler af deres produkter. Og så en dag blev drømmen gjort til virkelighed, - jeg tog beslutningen om at starte et lille firma i min fritid.

Birdhouse blev skabt i april 2003 og fik sit navn, fordi det giver handler om spisning, ly for hverdagens omskiftelige vejr, omsorg fra forældre til børn og næring til at vokse. Det giver mange nye opgaver, jeg ikke har forudsætninger for og ej heller nemt ved, men det giver mening og energi – derfor håber jeg, at mit lille firma vil vokse og udvikle sig i en retning, der vil vise sig at være den rigtige for Birdhouse.

Helle Grøndahl
15.12.2003